

Brabeau

**Brabantse
fotografe
Rees Diepen**
Pagina 52

**Kinderen
zoals ze zijn
Ontroerend**
Pagina 55

**Ouderdom &
eindigheid
Breekbaar**
Pagina 56

Win
'n foto-
boek!

**Unieke
foto-
Gids**

De Tilburgse fotografe Rees Diepen (1925-2012) is vooral bekend geworden met haar kinderfoto's. De kinderen ogen op haar foto's spontaan en natuurlijk. Heel vernieuwend voor die tijd – de jaren vijftig. Want kinderfoto's waren toen bijna altijd geposeerde portretten, gemaakt in een fotostudio, vaak geïdealiseerd, stijf en statisch. Rees fotografeerde kinderen, ook gehandicapte kinderen, in hun eigen omgeving en altijd op ooghoogte. In dit Beeldboek een selectie uit haar oeuvre van kinderen en van ouderen.

Kijk & geniet ook mee!

Wie is...

Fotografe Rees (Theresia Maria) Diepen (1925-2012) is geboren in Tilburg als elfde kind van de textielabrikant Herman Diepen en Colet Berghegge. Ze studeert rechten aan de Katholieke Universiteit In Nijmegen. Na haar doctoraalexamen in 1950 begint ze met fotograferen. In 1955 behaalt ze haar diploma aan de Nederlandse Fotovakschool in Den Haag en in 1956 vestigt ze zich als zelfstandig fotografe in Tilburg. Verschillende kinderfoto's van haar hand worden gepubliceerd in boeken van kinderpsychologe Nanny Snijders-Oomen. Rees wordt in 1964 benaderd door de Stichting voor het Kind met het verzoek om vijftig foto's te maken van geestelijk gehandicapte kinderen van Huize Maria Roepaan in Ottersum. In samenwerking met geneesheerdirecteur Van der Most en orthopedagoog Fennis verschijnt het indrukwekkende boek *Dit Kind – Een confrontatie met ernstige zwakzinnigheid*. Vanaf 1967 fotografeert Rees Diepen voor het tijdschrift *Ouders van Nu*. In 1974 stopt ze met het fotograferen van kinderen, omdat ze last heeft van haar gewrichten en niet meer door de knieën kan. Rees stapt over op landschapsfotografie. In 1990 maakt ze een fotoboek van haar eigen collectie Afrikaanse kunst en daarmee sluit ze haar loopbaan af. Op 20 december 2008 schenkt Rees haar hele fotografische oeuvre aan de Brabant-Collectie (Tilburg University). Deze schenking is aanleiding voor een rondreizende fototentstelling, van 2009 tot en met 2011 in elf openbare bibliotheken. Op 14 september 2012 overlijdt Rees Diepen op 86-jarige leeftijd.

Kunst&Cultuur

Celine op het vlot, Tilburg 1955.

Van jongs af aan had Rees Diepen belangstelling voor foto's. Haar vader en haar oom Rudolf deden al aan amateurfotografie. Ze legden met de stereocamera onder andere het dagelijks leven en het werken in de fabriek in Tilburg vast. Als kind mocht Rees weleens haar vaders camera instellen. Bij de Tilburgse fabrikantenfamilie Diepen was het volgen van een goede opleiding vanzelfsprekend, ook voor de dochters. Na de oorlog ging Rees rechten studeren in Nijmegen. Pas na haar doctoraalexamen begon ze met fotograferen, een late roeping. Haar familie was het niet eens met de keuze van hun elfde en jongste kind om zich volledig op fotografie te richten en werkte haar tegen. Ook haar oudere zus Ciel probeerde haar te ontmoedigen: 'Fotograferen is allemaal veel te technisch en verschrikkelijk duur, begin er niet aan.' Maar Rees was ervan overtuigd dat dit was wat zij wilde. Pas later, toen haar foto's gepubliceerd waren, kreeg Rees meer waardering van thuis.

Reportagefotografie

Toen ze op een wintersportvakantie in 1950 wat skiessen over had, ruilde ze deze tegen een *Kodak*-boxje van een tientje. Het was makkelijk te hanteren, alleen maar één knop om op te drukken. Fotografie werd haar grote passie. In 1954 ging ze in de leer bij vakfotograaf Frans van de Bichelaar in Geldrop. Op zijn advies kocht Rees haar eerste *Rollei*. Ze ging een schriftelijke cursus tot beroepsfotograaf volgen aan de Nederlandse Fotovakschool in Den Haag. In juni 1955 behaalde ze haar vakdiploma. Rees kocht veel fotoboeken van buiten-

Lezen in pyjama, Halsteren 1958.

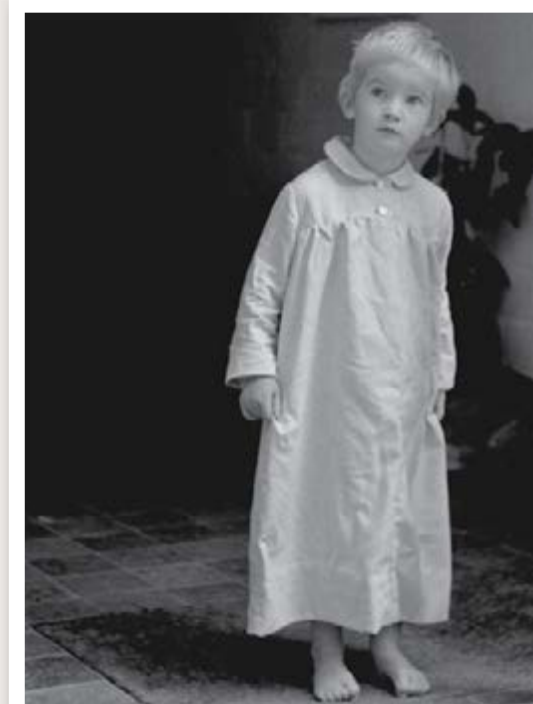
landse fotografen, onder wie Henri Cartier-Bresson, Robert Capa, Erich Salomon, Gotthard Schuh, Dorothea Lange en Nell Dorr. Van meet af aan voelde Rees zich aangetrokken tot de reportagefotografie. Geïnspireerd door de in Oostenrijk geboren fotograaf en oprichter van het vooraanstaande tijdschrift *Magnum*, Karl Pawek, besloot Rees zich hierin te specialiseren. Rees Diepen richtte zich op kinderfotografie. In het begin legde ze haar neefjes en nichtjes vast en later ook kinderen in opdracht van particulieren. Ze fotografeerde de kinderen in hun eigen omgeving waar ze zichzelf konden zijn: op straat, op het sportveld, aan het strand, in de zee of in bad, in de speeltuin of in de dierentuin en op de kermis. Deze foto's plakte ze in een album. Aanvankelijk twijfelde ze aan haar kunnen. Ze vroeg advies aan Jan van Haaren, conservator bij Van Abbemuseum, en bij de Eindhovense amateurfotografenvereniging 'De Amateur' en kwam in contact met fotograaf Martien Coppens. Hij was meteen heel enthousiast over haar werk en stimuleerde Rees om door te gaan: 'Kijk, dit zegt iets over een kind.' Hij vroeg haar een artikel te schrijven voor het tijdschrift *Fotografie* over het fotograferen van kinderen.

Kinderwereld

In die tijd stonden in menig huiskamer de geijkte, opgeprikte atelierfoto's van op hun zondags geklede kinderen: een jongetje in een matrozenpakje; een meisje in een witte nylon jurk met een grote strik in het haar die een pose aanneemt; een baby van enkele maanden op een vachtje op de buik gelegd om het hoofdje op te richten. Tegen dit brave en mooie

Spelen met modder, Tilburg 1956.

Meisje in nachtjaponnetje, Amersfoort 1962.

Coverfoto *Argeloos Begin* (1961).

Rees studeerde rechten, daarna begon ze met fotograferen, een late roeping

Coletje met de rolschaats, Tilburg 1958.

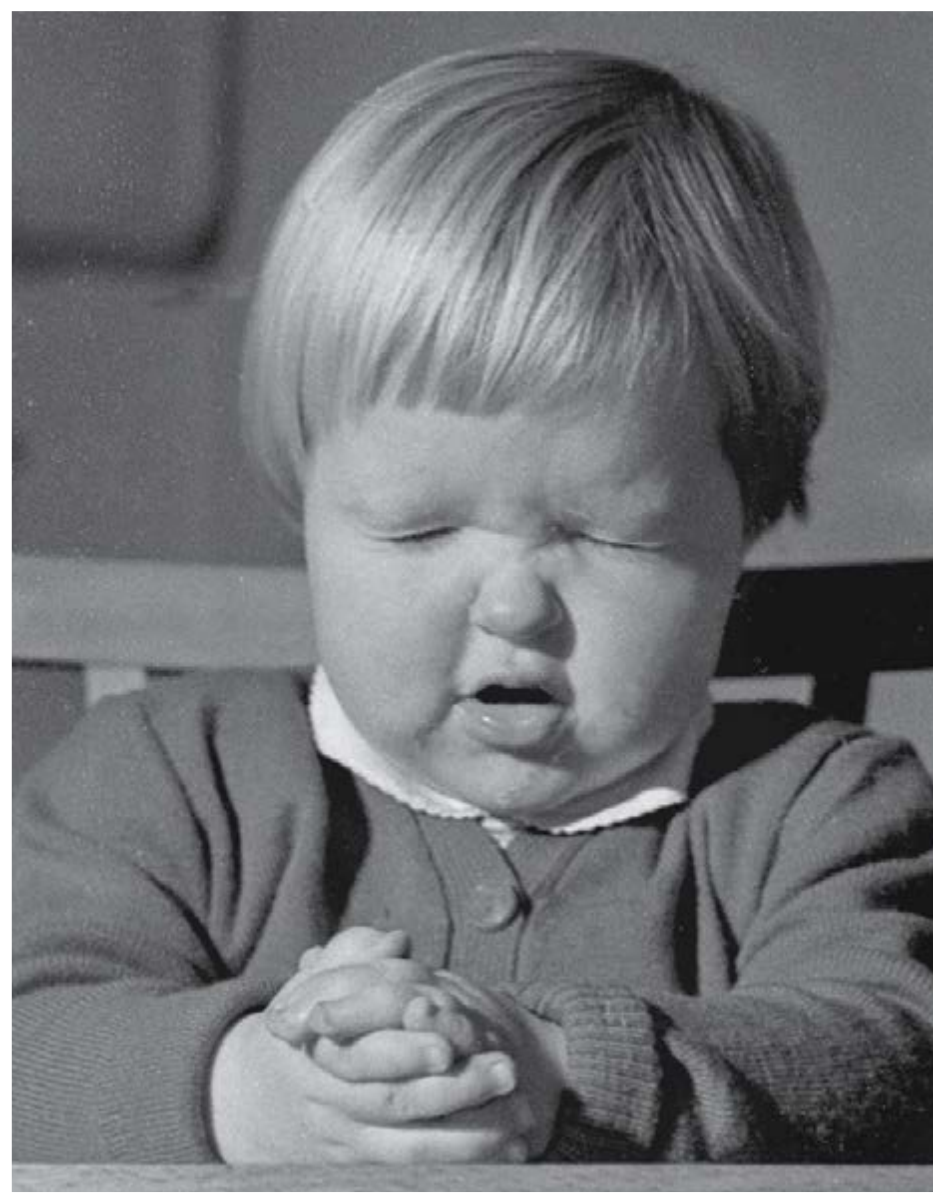
Bobje voor het eerst uiteten, Sluis 1964.

In de dierentuin, Tilburg 1961.

Tanneke, Tilburg 1962.

Aan het bidden, Tilburg 1956.

beeld zette Rees zich af. 'Een kinderfoto moet natuurlijk zijn', aldus Rees in een artikel in het tijdschrift *Fotografie* uit 1956. Ze vond dat een kind zoveel mogelijk in zijn vertrouwde omgeving moet worden gefotografeerd, want dan vergeet het vaak de toch al ongewone situatie van het-gefotografeerd-worden. Een kind moet zich op z'n gemak voelen. Uitdrukkingen en gebaren geven dan weer wat er in hem of haar omgaat. Pas dan is de situatie gunstig om tafereeltjes van alledag vast te leggen en kan de foto van het kind gemaakt worden zoals het werkelijk is. In haar werk is Rees volledig afwezig. Ze wilde in hun wereld komen. Ze moest er zó lang bij zijn, dat ze bij wijze van spreken onzichtbaar was geworden. Rees: 'Als kinderen erg in hun spel opgaan, vergeten ze dat je er bent.' Ze wachtte op een moment waarop er iets meer van het kind naar buiten kwam. Haar opnamen ogen zo natuurlijk, net alsof er geen volwassen bij staat die toekijkt, betraapt en bespiedt. Zij weet zich onzichtbaar te maken. Een paradox, want ze is enorm betrokken bij haar onderwerpen.

Opdrachten & expositie

Midden jaren vijftig waren fotografisch geïllustreerde tijdschriften en fotoboeken populair. Al vrij snel werden de foto's van Rees gepubliceerd. Ze illustreerde onder andere boeken van kinderpsychologe Nanny Snijders-Oomen, zoals *Spelend voor Gods aangezicht* (1957), *Kleine kinderen worden groot: kinderpsychologie voor opvoeders* (1960) en *Argeloos begin* (1961). Van 1967 tot 1974 werkte Rees samen met Nanny voor het blad *Ouders van nu*, en de voorloper daarvan, *Straks*. Gaandeweg werden haar opnamen ook gepubliceerd in de tijd-

Kunst&Cultuur

Achter de harmonie, Sint-Oedenrode, 1966. Dit was de favoriete foto van Rees zelf.

Achter de koperen ketel, Tilburg 1957. Een dreumes achter een ketel; de neus en de greep van de deksel vallen als het ware met elkaar samen.

schriften *Opvoeding* (1955-1966), *Dux* (1957-1970), *Bejaardenwerk* (1963-1968), *Het zorgenkind* (1967-1976), *Kontakten* (1971-1979) en *Jeugd en Samenleving* (1971-1980). Daarnaast leverde ze ook foto's voor kalenders, affiches, folders, brochures en jaarverslagen. In maart 1960 had Rees haar eerste tentoonstelling, in Tilburg bij de Brabantse Stichting voor Beeldende Kunst en Edelambacht. Het werk werd goed door de pers ontvangen en Rees kreeg het steeds drukker. Ze liet haar rolletjes voorheen altijd buitenshuis afwerken, omdat ze door de grote lichtwisselingen in de donkere kamer pijn aan haar ogen kreeg. Vanaf 1959 nam ze een eigen 'laborante' in dienst, de dan 16-jarige Ria Roosen-Basemans, die helpt met vergroten, afdrukken en ontwikkelen. Ria bleef de steun en toeverlaat van Rees tot aan haar dood in 2012.

Cover van *Ouders van Nu* (april 1969).

Jongetje met plastic mandje als hoofddeksel klimt over de muur, Vught, 1958.

Cover tentoonstellingscatalogus, 1960.

'Als kinderen erg in hun spel opgaan, vergeten ze dat je er bent'

Vier op een bankje, Tilburg 1964.

Ouderen

In de jaren zestig richtte Rees haar camera een tijdje ook op ouderen. De uitersten raakten elkaar. 'In elk geval is het geen contrast: het is gewoon een verder gaan', vond Rees. 'Het gaat over ouderdom en eindigheid. Hun wereld wordt steeds kleiner en stiller.' Ze heeft in heel wat parkjes rondgezworven, bejaardenhuizen bezocht en gesprekken gevoerd met ou-

Meisje bij blinde jongen, Ottersum 1965. Het meisje kon niet lopen en schoof altijd op haar bips vooruit. Zij wilde telkens bij dit jongetje zijn. Instinctief hadden ze blijkbaar een band. Het jongetje zit aan zijn ogen. Dit is typerend, alle kinderen doen dit als ze blind zijn.

Blind meisje met pop, Grave 1970.

Slechthorend kind met leraar, Sint-Michiels-gestel 1972. Leraar Jef Claassen en kind, gezeten aan tafel, bezig met spraakoefeningen.

dere mensen. Helaas zijn deze foto's destijds niet gepubliceerd in de boeken van gerontoloog professor Joep Munnichs. Hun samenwerking miste de vanzelfsprekendheid. Vandaar dat deze opnamen nog steeds nauwelijks gepubliceerd zijn. Intussen keerde Rees weer terug naar de kinderen: haar archief groeide en groeide.

Gehandicapte kinderen

Rees was de eerste fotografe die zich toeleedde op het fotograferen van gehandicapte kinderen. Het fotoboek *Dit Kind - Een confrontatie met ernstige zwakzinnigheid* uit 1966 was taboedoorbrekend en bracht haar roem. In 1964 was Rees in contact gekomen met geneesheerdirecteur Van der Most van Huize Maria Roepaan in Ottersum, een toonaangevend instituut voor kinderen met een verstandelijke beperking. Het bestuur van de Stichting voor het Kind had haar benaderd een fotoreeks te maken van deze kinderen, ten behoeve van publicatiedoelinden voor de kinderpostzegelactie. De opbrengst was bestemd voor uitbreiding van de observatiekliniek. Uiteindelijk kwam het plan op tafel een fotoboek samen te

Slapende vrouw, Arnhem 1967.

Man in deuropening, Hilvarenbeek 1966.

Vrouw met paperclip, Tilburg 1963.

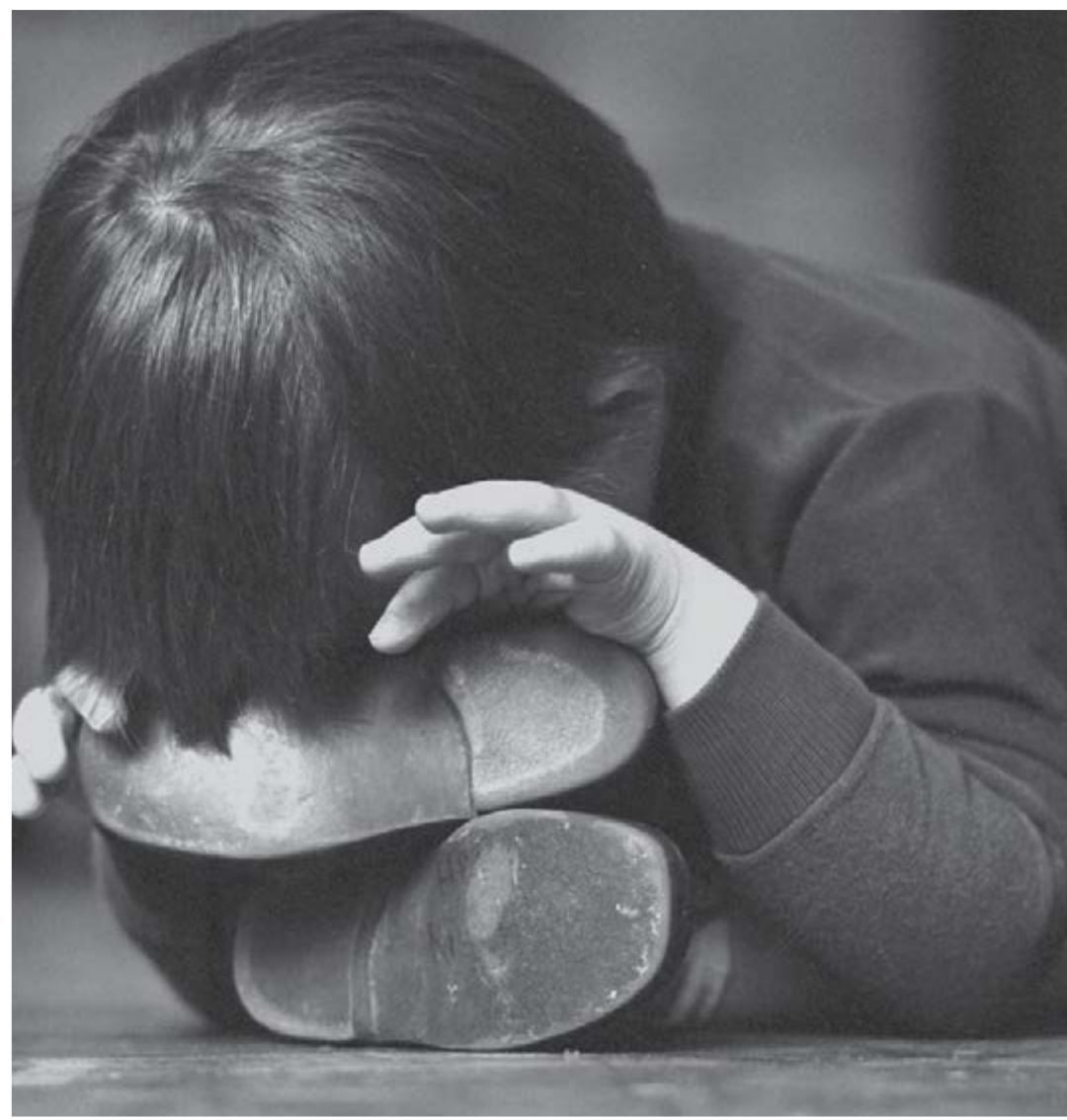
Het fotoboek Dit Kind uit 1966 was taboedoorbrekend en bracht haar roem

Een paal leunt tegen de andere aan, Zeeuws-Vlaanderen 1970.

Liefdevolle verzorging, Ottersum 1966.

Meisje met hoofd op voeten, Tilburg 1965. De omslagfoto van *Dit Kind* (1966).

Naar buiten kijken, Ouddorp 1980.

Familie Diepen, 1939.

Rees Diepen in haar studio, Tilburg 2009. Foto: Persbureau Van Eijndhoven.

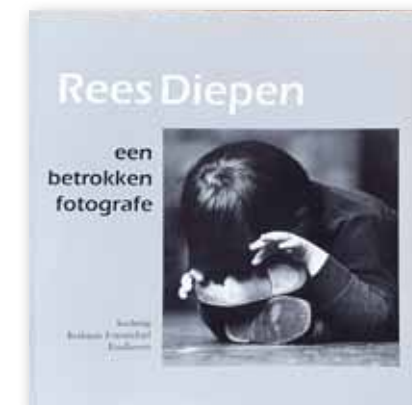
Kans op een gratis boek!

Brabeau verloot vijf exemplaren van het boek *Rees Diepen – een betrokken fotografe*. Een echt collectors-item, want het is alleen nog antiquarisch verkrijgbaar. Kans maken? Stuur dan vóór 20 augustus 2020 een mail met je postadres naar: redactie@brabeau.nl o.v.v. Boek Rees Diepen. Of stuur een kaartje met dezelfde vermelding naar: Redactie Brabeau, Postbus 132, 5060 AC Oosterwijk.

Titel: Rees Diepen – een betrokken fotografe. Auteur: Jan Coppens.

Uitgever: Stichting Brabants Fotoarchief Eindhoven. Jaar van uitgave: 2000.

ISBN: 9080386626. Uitvoering: 22 x 22 cm, 70 pagina's.

stellen over de kinderen van Huize Maria Roepaan. Geneesheerdirecteur Van der Most en

orthopedagoog Fennis zorgden voor de teksten. Gedurende twee jaar kwam Rees er tweewekelijks twee dagen lang fotograferen. Zij had veel geduld, nam de tijd en wist zich onzichtbaar te maken. Zo kon ze de karakteristieke uitdrukking of houding van de kinderen op een vaak ontwapende manier vastleggen. Rees wilde ook hun kwetsbaarheid en de minder aantrekkelijke kanten laten zien. Met Van der Most besprak ze de gemaakte foto's. Samen maakten ze uit ruim 2.500 opnamen een selectie van 66 foto's.

Om niet steeds dezelfde kinderen te fotograferen, ging Rees ook naar andere zwakzinnigheidsinstellingen, onder andere in Nijmegen, Horst, Oosterwijk en Tilburg. Haar bekendste en meest bewonderde foto is die van het meisje met het hoofd op de

voeten, Marie-Klaartje. Deze opname werd gebruikt als omslagfoto voor het boek *Dit Kind* en later ook voor het boek *Rees Diepen – een betrokken fotografe*. Waar gehandicapten vroeger werden weggelaten in inrichtingen ver buiten de bewoonde wereld, kregen deze 'vergeten kinderen' door de foto's van Rees Diepen een gezicht. In de pers verschenen lovende recensies. Het boek *Dit Kind* was snel uitverkocht en beleefde nog twee herdrukken, in 1967 en 1973. Als gevolg van dit succes kreeg Rees nadien opdrachten van het Blindeninstituut in Grave en het Instituut voor Doven in Sint-Michielsgestel.

Landschapsfotografie & Afrikaanse kunst

Kinderfotografie had lange tijd haar voorliefde, maar in 1974 stopte ze daarmee vanwege versleten en pijnlijke kniegewrichten. Ze kon niet meer door de knieën om de kinderen op ooghoogte te fotograferen. Rees stortte zich op landschapsfotografie. Vooral de door haar geliefde kust van Zeeuws-Vlaanderen, haar vakanties in het buitenland, en volwassenen in hun leefomgeving legde ze vast. De nadruk lag nu meer op een bepaalde lichtinval of op vormen en structuren én er was meer aandacht voor scherptediepte en compositie. Intussen had Rees een nieuwe passie ontwikkeld: het verzamelen van Afrikaanse kunst. Ze bouwde langzaam een collectie op en maakte er ook regelmatig foto's van. In 1990 kreeg ze de gelegenheid een deel van haar collectie tentoon te stellen in het Afrikamuseum in Berg en Dal. In eigen beheer gaf ze een fotoboek uit en sloot daarmee haar loopbaan af. Op 14 september 2012 overleed Rees Diepen op 86-jarige leeftijd. **Bb**

Deze 'vergeten kinderen' kregen door de foto's van Rees een gezicht

Jongetje onder tafel, Ottersum 1964.